

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології
Кафедра соціальної психології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ АУТИЧНОЇ ДИТИНИ»**

Освітня програма «Психологія»
Освітня програма «Реабілітаційна психологія»

Спеціальність 053 «Психологія»

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “ 30 ” серпня 2023 р

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія дитини з аутизмом
Викладач	Когутяк Надія Михайлівна
Контактний телефон викладача	0666375758
Email викладача	nadiia.kogutiak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС: 180 год
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Понеділок 14.00-15.00

2. Анотація навчальної дисципліни

Курс "Психологія дитини з аутизмом" покликаний ознайомити студентів із первазивним розладом розвитку - аутизмом. Дитячий аутизм, який у 40-х роках ХХ століття був описаний як окрема нозологічна одиниця, на сьогодні визнаний пожиттєвим нейрологічним розладом із невизначеною етіологією. В Україні тільки наприкінці 90-х років ХХ століття були зроблені перші кроки в напрямку напрацювання адекватної моделі допомоги особам з аутизмом. До цієї моделі належать і психолого-педагогічний менеджмент розвитку, який є провідною формою роботи з дітьми з РСА (розладами спектру аутизму). Розробка та практичне втілення сучасних психологічних технологій у цій галузі набуває особливого значення зокрема тому, що результати переважної більшості досліджень, присвячених методам лікування дитячого аутизму, свідчать про те, що «найбільш адекватним типом втручання є навчіння (зокрема, модифікація стереотипної поведінки дитини) у школі або в домашніх умовах при наданні ефективної психологічної підтримки родині» (дані Всесвітньої організації охорони здоров'я, 1993). Ознайомлення із сучасними методами діагностики РСА та засобами і програмами науково обґрунтованих втручань для таких дітей із РСА сприяє зростанню як теоретичної, так і практичної компетентності майбутнього психолога.

Викладений матеріал опирається на такі курси, як: спеціальна психологія, психофізіологія, клінічна психологія, патопсихологія, психодіагностика, психотерапія.

За даними ВООЗ аутизм є одним із найбільш поширених дитячих розладів: 1-2 % всієї дитячої популяції, відповідно — 65 000 дітей в Україні та орієнтовно 500 дітей в Івано-Франківську. Але фахівців, які працюють з дітьми з РСА, одиниці. Метою даного курсу є ознайомлення студентів з нейропсихологічними концепціями аутизму, формування психолого-діагностичних навичок у дослідженні аутичних дітей, аналіз та практика застосування методів психологічного менеджменту, як-от: прикладний аналіз поведінки (АВА), тренінг реципрокної імітації (RIT), когнітивно-поведінкова терапія (СВТ), «соціальні історії» тощо, рекомендовані міжнародними та українськими протоколами надання допомоги. Розуміння психологічних особливостей розладу дасть змогу студентам застосувати отримані знання та навички, працюючи у освітній, педагогічній та медичній сферах.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни за вибором студента «Психологія дитини з аутизмом» є оволодіння основними поняттями аутології, виробити професійні вміння та навички дослідження первазивних розладів розвитку, таким чином, поглибивши

теоретичні знання студентів з психології аномального розвитку дитини; ознайомити студентів із різноманітними методами і методиками, основами організації і проведення психологічного дослідження розладів спектру аутизму; з'ясувати особливості когнітивного, комунікативного та перцептивного розвитку психіки дітей з РСА; поглибити усвідомлення студентами напрямків і способів психологічного супроводу сімей із дітьми з РСА; навчити творчо використовувати новітні досягнення психокорекційних технологій з метою полегшення соціалізації та ефективного навчання.

До цієї моделі належать і психолого-педагогічний менеджмент розвитку, який є провідною формою роботи з дітьми з РСА (розладами спектру аутизму). Розробка та практичне втілення сучасних психологічних технологій у цій галузі набуває особливого значення зокрема тому, що результати переважної більшості досліджень, присвячених методам лікування дитячого аутизму, свідчать про те, що «найбільш адекватним типом втручання є навчіння (зокрема, модифікація стереотипної поведінки дитини) у школі або в домашніх умовах при наданні ефективної психологічної підтримки родині» (дані Всесвітньої організації охорони здоров'я, 1993). Ознайомлення із сучасними методами діагностики РСА та засобами і програмами науково обґрунтованих втручань для таких дітей із РСА сприяє зростанню як теоретичної, так і практичної компетентності майбутнього психолога, що і є ключовими завданнями курсу. Про завдання детальніше:

- виробити професійні вміння та навички дослідження первазивних (всепроникаючих) розладів розвитку, таким чином, поглибивши теоретичні знання студентів з психології аномального розвитку дитини;
- ознайомити студентів із різноманітними методами і методиками, основами організації і проведення психологічного дослідження розладів спектру аутизму;
- з'ясувати особливості когнітивного, комунікативного та перцептивного розвитку психіки дітей з РСА;
- поглибити усвідомлення студентами напрямків і способів психологічного супроводу сімей із дітьми з РСА;
- навчити творчо використовувати новітні досягнення психокорекційних технологій з метою полегшення соціалізації та ефективного навчання.

4. Програмні компетентності та результати навчання

ЗК9. Здатність працювати в команді та діяти соціально відповідально.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема в контексті організації заходів раннього втручання).

СК5. Здатність до психодіагностичної діяльності, використання відповідних методик для оцінки властивостей розвитку, особливостей поведінки та шляхів психологічної допомоги.

СК10. Здатність визначати відповідність нормативам розвитку та організувати психологічну допомогу дітям та підліткам..

Досягти програмних результатів:

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

ПР22. Обґрунтувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	24 год
семінарські заняття / ~~практичні~~ / ~~лабораторні~~	36 год
самостійна робота	120 год

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
V	053 Психологія	III	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	сем. заняття	сам. роб
Тема 1. <i>Теоретико методологічні засади дослідження аутизму</i>	2	4	10
Тема 2 <i>Особливості соціально-перцептивних конструктів нормального та аномального когнітогенезу</i>	2	4	10
Тема 3. <i>Психологічні концепції аутизму</i>	4	4	20
Тема 4 <i>Психодіагностика як етап психологічного супроводу</i>	2	4	10
Тема 5. <i>Корекційно-розвиткові заходи при роботі з РСА</i>	2	4	10
Тема 6. <i>Науково-обґрунтовані психотерапевтичні втручання для дітей з РСА</i>	4	4	10
Тема 7. <i>Робота з стереотипною, обмеженою поведінкою та стимінгом</i>	2	4	10

Тема 8. <i>Особливості інклюзивного навчання для дітей з РСА</i>	4	4	20
Тема 9. <i>Менеджмент розвитку дітей з розладами спектру аутизму шляхом оптимізації соціального середовища</i>	2	4	20
ЗАГ.:	24	36	120

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Оцінювання навчальних досягнень студентів за усіма видами навчальних робіт проводиться за поточним і підсумковим контролюми. Об'єктом оцінювання знань умінь та навичок студентів є програмний матеріал освітнього компонента, засвоєння якого перевіряється під час контролю. Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмного матеріалу, виконання практичних, робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту, здатності публічно, письмово чи в електронному форматі представляти певний матеріал. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в усній та письмовій формі (опитування на семінарських заняттях, тестування, контрольна робота, самостійна робота). Підсумковий контроль - залік. Залік виставляється на останньому семінарському занятті як підсумок виконання всіх визначених робочою програмою завдань. Мінімальна кількість балів – 50. Максимальна кількість балів – 100.</p> <table border="1" data-bbox="601 1240 1482 1529"> <thead> <tr> <th colspan="2">Накопичування балів під час вивчення дисципліни</th> </tr> <tr> <th>Види навчальної роботи</th> <th>Максимальна кількість %</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Лекція</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Семінарське заняття</td> <td>20 (4*5)</td> </tr> <tr> <td>Самостійна робота</td> <td>30 (3*10)</td> </tr> <tr> <td>Поточний тестовий контроль знань</td> <td>30 (3*10)</td> </tr> <tr> <td>Підсумковий контроль знань (контрольна робота)</td> <td>20 (1*20)</td> </tr> <tr> <td>Максимальна кількість балів</td> <td>100</td> </tr> </tbody> </table>	Накопичування балів під час вивчення дисципліни		Види навчальної роботи	Максимальна кількість %	Лекція	-	Семінарське заняття	20 (4*5)	Самостійна робота	30 (3*10)	Поточний тестовий контроль знань	30 (3*10)	Підсумковий контроль знань (контрольна робота)	20 (1*20)	Максимальна кількість балів	100
Накопичування балів під час вивчення дисципліни																	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість %																
Лекція	-																
Семінарське заняття	20 (4*5)																
Самостійна робота	30 (3*10)																
Поточний тестовий контроль знань	30 (3*10)																
Підсумковий контроль знань (контрольна робота)	20 (1*20)																
Максимальна кількість балів	100																
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p><i>Підготовка рефератів та тематичних повідомлень</i> передбачає бібліографічну роботу з систематизації та аналізу літератури; глибокий та детальний аналіз проблеми (робіт зарубіжних і вітчизняних авторів, вивчення і аналіз необхідних нормативних документів).</p> <p><i>Алгоритм підготовки</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ознайомтеся з вимогами (тематикою, колом необхідної літератури, ракурсом освітлення проблеми) до реферату або тематичного повідомлення.</i> • <i>Підберіть літературу, у якій розкривається проблема. При підборі літератури користуйтеся бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або</i> 																

систематичним), консультуйтеся з викладачами та колегами, здійснюйте пошук по дереву посилань та в Інтернет.

- Складіть план реферату або повідомлення.
- Опрацюйте літературні джерела, користуючись порадами до конспектування періоджерел.
- Систематизуйте опрацьований матеріал відповідно до плану реферату чи тематичного повідомлення.
- Дайте власний критичний аналіз та оцінку висвітленої проблеми.
- Оформіть реферат у друкованому вигляді відповідно до вимог (тительна сторінка із зазначенням теми, інформації про авторів та місця виконання роботи; сторінка із детальним змістом реферату; основний текст із посиланнями на роботи цитованих авторів; висновки, що містять авторські міркування, узагальнення тощо; список використаної літератури).

Тематичне повідомлення не потребує друкованого оформлення, оскільки презентується виключно усно. На основі проведеної роботи підготуйте усну доповідь (див. вимоги до усних виступів).

Конспектування та аналіз періоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування пропонуються статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників.

Алгоритм підготовки

Прочитайте запропоноване періоджерело.

Правильно оформіть бібліографію періоджерела (автор, назва, вихідні дані).

Складіть план (простий або складний).

Для кожного пункту плану виділіть основні положення проблеми, яка висвітлюється у періоджерелі.

Представте прочитаний текст у вигляді тез або анотації, використовуючи, при потребі, схеми, таблиці, графіки тощо.

Для самоперевірки перекажіть статтю, використовуючи власний конспект.

Підготовка звітів, за результатами виконання практичних та професійно-орієнтованих завдань має на меті оформлення результатів самостійної роботи студентів у вигляді презентації Power Point, їх узагальнення та систематизацію.

Алгоритм підготовки

Виконайте усі необхідні пункти з підготовки практичних (професійно-орієнтованих) завдань.

За результатами проведеної роботи підготуйте звіт, орієнтуючись на вимоги прописані у плані практичного (лабораторного) заняття та загальні вимоги до письмових звітів.

Здайте звіт викладачу по завершенню лабораторного заняття (для студентів денної форми навчання).

	<p><i>Складіть звіти, зазначені у пункті «Вимоги до екзамену», по порядку в окрему папку та здайте їх у термін, вказаний викладачем (для студентів заочної форми навчання). Підготовка усних виступів, в тому числі захистів та презентацій власної дослідницької роботи, а також презентацій рефератів і тематичних повідомлень передбачає вміння презентувати зроблене на загал та захистити результати своєї роботи.</i></p> <p><u>Алгоритм підготовки</u></p> <p><i>Виконайте усі необхідні пункти з підготовки завдань, що потребують усної презентації.</i></p> <p><i>За результатами проведеної роботи підготуйте детальний звіт.</i></p> <p><i>На основі звіту розробіть текст усного виступу (див. вимоги до усних доповідей).</i></p> <p>Підготовка до підсумкової модульної роботи (ПМР) має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.</p> <p><u>Алгоритм підготовки</u></p> <p><i>Ознайомтеся з переліком питань та завдань до ПМР або екзамену.</i></p> <p><i>Підберіть підручники, інструктивно-методичні матеріали або іншу довідкову літературу, необхідну для підготовки</i></p> <p><i>Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.</i></p> <p><i>Визначте рівень знань з кожного питання.</i></p> <p><i>Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, виконання окремих завдань тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до практичних занять.</i></p> <p><i>Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або виконайте практичне завдання.</i></p> <p><i>Пам'ятка. Якщо Ви маєте труднощі у підготовці окремих теоретичних питань або виконанні практичних завдань, Ви можете звернутися за консультацією до викладача. Час проведення консультацій зазначений у Графіку проведення консультацій (кафедра соціальної психології).</i></p>
Семінарські заняття	<p><i>При підготовці до семінарських занять студенти повинні продемонструвати вміння здійснювати огляд літератури за ключовими поняттями теми, анотують та конспектують першоджерела, оформляють відповіді на питання семінару у вигляді асоціативних малюнків-схем, пишуть есе, розглядають клінічні випадки, дискутують з приводу напрямків психологічної допомоги особам, розробляють заходи психологічної просвіти з питань збереження психічного здоров'я і стану психологічного благополуччя. Усне опитування студентів може здійснюватись індивідуально або фронтально.</i></p> <p><i>Критерії оцінювання:</i></p> <p><i>- розуміння роботи навчальної групи та викладача за обраною</i></p>

	<p>формою (1 б.);</p> <ul style="list-style-type: none"> - ступінь готовності до роботи за обраною формою, використання наочності (роздаткових матеріалів, заповнення таблиць, схем, малювання на дошці, плакати) (2 б.); - вільне володіння матеріалом щодо обраного питання, пояснення головних понять (1 б.); - підведення підсумків, вміння робити висновки (викладення основної ідеї теми, що розглядалася, у вигляді тез, вираження власного ставлення до питань, що висвітлюються, зазначення ще не вирішених проблем, звернення до аудиторії тощо) (1б.) <p>Як обов'язковий вид роботи з вивчення предмету «Психологія дитини з аутизмом», що включений до навчальної підготовки студентів-психологів, самостійна робота включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • підготовка теоретичних питань до практичних занять; • підготовка рефератів та тематичних повідомлень; • конспектування та аналіз періоджерел; • підготовка завдань до практичних занять; • підготовка звітів, за результатами виконання практичних та професійно-орієнтованих завдань (в тому числі тез і статей); • підготовка усних виступів та безпосередні виступи (в тому числі захисти та презентації дослідницьких проєктів та психокорекційної програми розвитку); • підготовка до підсумкових модульних робіт та екзамену.
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали не менше 55% завдань, передбачені навчальною програмою з дисципліни та набрали за поточну успішність кількість балів, не меншу за 50 балів</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Залік виставляється на завершальному семінарському занятті шляхом підсумку попередньо отриманих результатів за різні форми контролю</p>

8. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи	Студенти денної форми навчання виконують і здають всі завдання для самостійної роботи під час тижнів контролю самостійної роботи студентів. Тести до тем виконуються у день відповідного практичного заняття. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують всі завдання згідно вимог, проходять тестування за темами. Оцінки за роботу на семінарських заняттях отримують за виконання самостійної роботи та її презентації не пізніше ніж за 1 тиждень до останнього семінарського заняття.
Відвідування занять	Політика курсу передбачає своєчасне виконання студентами усіх видів робіт. У випадку пропуску пар з поважних причин студенти мають право відпрацювати невиконаний обсяг робіт за умови надання необхідної документації (довідки і т.ін.). Усі ці роботи повинні бути виконані й представлені студентом у встановлений час консультацій, при цьому не пізніше ніж за 1 тиждень до останнього семінарського заняття в даній студентській групі. Студент, який пропустив заняття без поважних причин, не отримує бали за усні відповіді. Невиконані своєчасно тести, контрольну роботу, завдання для самостійної роботи можуть виконати і здати до наступного семінарського заняття, однак оцінка при цьому буде знижена на 20 %. Передбачено додаткові бали (до 3) за активну участь на семінарських заняттях чи іншу наукову активність.
Академічна доброчесність	Студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника. Положення про запобігання академічному плагіату: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf Положення 2 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/Кодекс.FR12.pdf У випадку виявлення випадків плагіату у виконанні навчальних завдань, академічної недоброчесності (списування), пред'явлені студентом завдання не зараховуються.
Неформальна освіта	Можливі зарахування курсів, які відповідають змісту дисципліни загалом чи її окремих тем. Такі курси зараховуються відповідно як опрацьована тема чи як виконане практичне завдання за умови наявності презентації пройденого курсу та його підтвердження сертифікатом. Рекомендовані платформи: Prometheus , EdEra, Coursera Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/

8. Рекомендована література

1. Когутяк Н.М. Психологія аутичної дитини : монографія. Івано-Франківськ: Місто НВ, 285 с.
2. Когутяк Н. М. Інклюзивна освіта дітей з розладами спектру аутизму як засіб профілактики їх соціальної дезадаптації Монографія / заг. ред. З.С. Карпенко; Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2016, С. 142-152
3. Синопис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків [Synopsis diagnostic criteria for DSM-V and protocols for the diagnosis and treatment of mental disorders in children and adolescents] / Пер. з англ., упор. та наук. ред. Леся Підлесецька. Серія «Психологія. Психіатрія. Психотерапія. Львів : Видавництво Українського Като-лицького Університету, 2014. 112 с.

Допоміжна

4. Когутяк Н.М. «Прийми незвичне». Просвітницький посібник, гід по аутизму / Н.М. Когутяк. – Кишенів, 2017. – 14 с
5. Когутяк Н.М. Доказові методи втручань для дітей з розладами спектру аутизму: аналіз клінічних настанов / Н.М. Когутяк // Науково-методичний вісник «Джерела», - Івано-Франківськ, - № 1-4 (77-80), 2015. - С. 46-50
6. Когутяк Н.М. Закономірності перцептивного розвитку у ранньому онтогенезі: на межі нормативів / Н.М. Когутяк // Науковий теоретико-методологічний і прикладний психологічний журнал "Психологія особистості". – Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2016. – Вип. 1(7). – С.182-191(ФАХОВЕ ВИДАННЯ)
7. Когутяк Н.М. Інклюзивна освіта дітей з аутизмом як фактор розвитку «теорії розуму». Збірник наукових праць : психологія. Івано-Франківськ : Вид-во ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. Вип. 23. С. 117 – 127 (ФАХОВЕ ВИДАННЯ)
8. Когутяк Н.М. Проблеми міждисциплінарних досліджень у епідеміології аутизму. Збірник наукових праць: психологія. Івано-Франківськ: Вид-во ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", 2018. Вип. 22. С. 123-129 doi: 10/15330/psp.22.123-128(ФАХОВЕ ВИДАННЯ)
9. Когутяк Н.М. Психологічні особливості навчання дітей з розладами спектру аутизму. Науковий потенціал та перспективи розвитку психологічних наук. Львів : Видавничий дім «Гельветика». 2019. С. 94 - 98
10. Романчук О. Розлади спектру аутизму в запитаннях і відповідях. □ Львів: Колесо, 2009. □ 168 с.
11. Тарасун В.В. Асинхронний психічний розвиток: діагностичні критерії, причини, основні концепції, методи навчання. // Дефектологія. – 2003, № 2, № 4Едвард Гелловелл, Джон Рейті РДУГ: перезавантаження. Ефективні стратегії для повноцінного життя з розладом з дефіцитом уваги та гіперактивністю в дітей і дорослих. Yakaboo Publishing, видання українською мовою, 2022

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

12. Kogutiak N., & Mytsko V. (2023). Research on the Efficacy of Reciprocal Imitation Training for Children with Autism Spectrum Disorders. *Insight: The Psychological Dimensions of Society*, (10), 339-359. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2023-10-17>
1. Практична психосоматика: діагностичні шкали. Навчальний посібник / За заг. ред. О.О. Чабана, О.О. Хаустової. — 2-ге видання, виправлене і доповнене. — К.: Видавничий дім Медкнига, 2019. — 112 с.
2. Гаят, Майкл. Дивись уперед. Надійний шлях до омріяного життя /Майкл Гаят, Деніел Гаркаві ; пер. з англ. Оксани Кацанівської. — К. : Наш формат, 2016. — 176 с.

Викладач **Когутяк Надія Михайлівна**